

ד. 1) אתנן שהגיע ליד לזונה קודם הביאה, האם לאחר הביאה יש לאוסרו לקרבן (פרט), ומדוע? וכיצד הדין היבא דהקדישתו קודם הביאה, והאם היבא דאף הקריבתו הדין שונה, ומדוע? 2) הנותן אתנן לזונה לאחר הביאה, האם יש לאוסרו לקרבן (פרט), ומדוע? וכיצד הדין היבא דהיה עומד כבר בחצירה, או דהקנה לה מעיקרא בקנין סודר (תוס'), אלא שהתנה עמה שתקנה בשעת הביאה, ומדוע? 3) מה דין אתנן הזכר או אתנן הזוּגָה, ומנין? ומה דין אתנן אשתו נדה, ומנין? 4) האם אתנן אסור רק לקרבן (גמ' לקמן), ומנין?

ה. 1) מי נחשבת "זונה" לענין לאסור אתננה לקרבן, ומדוע? והאם יש להוכיח מדקתני בברייתא "כגון אלמנה לכהן גדול", ומדוע? ומי נחשבת זונה לענין להלקות כהן הבא עליה [הדעות המבואר בסוגיין], ומדוע? 2) האם כדי לאסור אתנן בהקרה בעינן שיאמר לה דנותן לה באתננה (פרט; רש"י ותוס')? 3) כיצד התבאר בסוגיין האופן ד"הילך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי", ומה דין זה האתנן, ומדוע? 4) מה הוא "מחיר כלב", ומנין דזה הוא פירושו של "מחיר", ומנין דלהאי פירושא כוונת התורה? 5) שותפין שחלקו ונטל אחד כלב וטלאים וחבירו נטל רק טלאים, מה דין הטלאים של אותו שנטל רק הטלאים? והאם אפשר ללמוד מהתם לכל תערובת דאיסור והיתר, ומדוע (תוס')?

ו. 1) באר היטב את שאלת רבא מפרזיקא "מנא הא מילתא דאמור רבנן אין זנות לבהמה" (רש"י ותוס')? ומהיכן וכיצד פשטו לו, ומדוע דווקא מהתם (רש"י ותוס')? 2) מה דין המקדש אשה בפרש שור הנסקל או בפרש שור הנעבד, ומדוע? 3) בהמה מעוברת שהקצה אותה לעבודת כוכבים או נגחה או נרבעה או נתן אותה באתנן לזונה, מה דין ולדה לגבי מזבח, ומדוע? וכיצד הדין היבא דהיתה ריקנית בשעה שנפסלה למזבח, ורק אחר כן נתעברה, ומדוע? 4) הנותן לזונה חטים באתננה ועשאתן סולת, מה דינן לגבי מזבח, ומדוע? והאם חטים הבאות מקמה שנעבדה מותרים למנחות, ומדוע (תוס')?

ז. 1) היכי משכחת לה ולד טריפה? ומה דינו לגבוה ולהדיוט, ומדוע (רש"י ותוס' לעיל)? והאם אפשר ללמוד את דינו מדין עובר ירך אמו דעלמא, ומדוע (תוס')? 2) רקב או רימה הבאין מאבר של אדם חי או מת, האם מטמאים באוהל, ומדוע? ואי נימא דמטמאים באיזה שיעור איירי (תוס')? והאם אפשר ללמוד מדינן לענין אפרוח ביצת טריפה, ומדוע? וכיצד הסיקו בדינו של אפרוח הבא מן הטריפה, ומדוע? 3) בהמה שאכלה דבר אסור, האם כשרה לגבי מזבח ולהדיוט (רש"י ותוס')? 4) כיצד נוהגים עם קדשים שנטרפו, ומדוע?

יב. 1) מהיכן ילפו תנא קמא ורבי שמעון לשיטתייהו בדין הקדשים הטעונים העמדה והערכה? והאם הקרא אתי שפיר לכולי עלמא, ומדוע? 2) כיצד הקימו רבי יוחנן וריש לקיש לברייתא דקתני בה דלרבנן איכא חילוק בין קדשי מזבח לקדשי בדק הבית, ומה טעמייהו דרבנן? ובאיזה לישנא פליג עליה רבי שמעון, ומדוע? 3) קדשי מזבח וקדשי בדק הבית תמימין שמתו או שעבר ושחטן, כיצד יש לנהוג בהם, ומדוע? וכיצד הדין בפרה אדומה שמתה, ומדוע (תוס')?

יג. 1) "כל הקדשים שנפל בהם מום ושחטן רבי מאיר אומר יקברו וחכמים אומרים יפרו", באלו קדשים איירי האי ברייתא, ומאי טעמייהו דרבנן ורבי מאיר (רש"י ותוס')? 2) כמאן הקים רב למתניתין דבכורות דכל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן אם מתו יפרו, ומדוע? 3) כיצד יש לנהוג בערלה וכלאי הכרם, בקדשים שנפסלו, ובחולין שנשחטו בעזרה, ומדוע? 4) כיצד יש לנהוג באשם תלוי ובחטאת העוף הבאה על הספק באופן שהתברר הספק, ומדוע?

יד. 1) כיצד יש לנהוג בשער הנזיר ובשער פטר חמור, ומדוע? והאם היכא דתפרן בשק הדין שונה (פרט), ומדוע? 2) מה דין האפר של איסורי הנאה, ומדוע (גמ' ותוס')? וכיצד הדין באפר דאשירה, ומדוע (גמ' ותוס')? וכיצד הדין באפר הקדשים (פרט), ומדוע? 3) האם איסורי הנאה שדינם להקבר או להשרף, יכול לשנותם ולשרוף את הנקברים ולקבור את הנשרפין, ומדוע?

בהצלחה!

השובות למבחן תמורה כח לד

- א. (1) הגמ' סברה ללמוד מהא דשנינו גבי חטאת המתה ושור הנסקל שנתערב בזבחים דאוסר בכל שהוא. ודחו דשאני התם דהוי איסורי הנאה וחשיבי ולא בטלי, אבל הכא מותרים בהנאה, דהא אף הרובע ונרבע דמתניתין הא איירי בלא עדים. ומאיך התם לא ילפינן מהכא משום דהתם קתני תקנתא. וכן סברה ללמוד מהא דשנינו לענין רובע ונרבע שאוסר לשאר הזבחים בתערובתן, ודחו דשאני התם דהם כבר קדשים ומאיסי, אבל הכא דהם אכתי חולין אימא לבטלו ברובא וישתרו אף לקרבן. ומאיך לא סגי במתניתין דידן, משום דהכא לא קתני תקנתא. והתוס' הוסיפו דהתם הא לא קתני בכמה אוסרין. ותו הקשו דהא כבר שמעינן אף בחולין דאוסרים בכל שהוא, ודחו דהתם איירי באיסורי הנאה. ומאיך ליכא למילף מהכא משום דאיכא למימר דדווקא לענין קרבן איסורי.
- (2) רובע ונרבע אינו נאסר להדיוט אלא היכא דנגמר דינו למיתיה, והיינו דווקא בשני עדים. אבל לגבי מזבח נאסר אף בעד אחד או בהודאת פיו, וילפינן לה מדכתיב "מן הבהמה" ומבואר בגמ' לקמן, דמשמעות בהמה היינו גבי עריות, כדכתיב "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה". אבל בלאו האי קרא ליכא למילף לה מקל וחומר מבעל מום, דהא שאני בעל מום דמומו ניכר. אמנם כתבו התוס' דלכאורה יש ללמוד מאתנן ומחיר דהתם אף שלא נעבדה בו עבירה ואין מומו ניכר ואפילו הכי אסרה תורה. ואיכא מאן דאמר דילף לה מדכתיב "כי משחתם בהם מום בס", דמשחתם היינו דבר ערוה ועבודת כוכבים, וקאמר דהוי כמום.
- ב. (1) נעבד בעל חי אינו אסור להדיוט. אבל תקרובתו אסורה. ואם אינו בעל חי, הרי נאסר הוא ותקרובתו אף להדיוט. וציפוי של הנעבד, למסקנת סוגיין אף בשל בעל חיים יש לאסור דהא כתיב "לא תחמוד כסף וזהב עליהם".
- (2) נעבד נאסר למזבח, או מדכתיב "מן הצאן" דמצינו לשון צאן על עבודת כוכבים. או דילפינן לה מדכתיב "כי משחתם בהם מום בס" ומשחתם היינו דבר ערוה ועבודת כוכבים, וקאמר קרא דהוי כמום [והיינו כמום עובר דפסול להקרבה אבל אינו נפדה בלא מום קבוע]. ומסקינן דאף ציפוי אסור מדכתיב "לא תחמוד כסף וזהב עליהם". ואי לאו קרא מבואר בגמ' דהוי אמינא דשרי למזבח, ואדרבה הוי ילפינן מינה דאף ציפוי דבעל חי שרי, מקל וחומר מאתנן, דמה אתנן דאסור למזבח ציפוי מותר, נעבד דהותר לנובח כל שכן דציפוי יהיה מותר, ומאי דכתיב "לא תחמוד כסף וזהב עליהם" הוי מוקמינן באין בו רוח חיים. ואף דכתיב קרא אחרונא ד"ואבדתם את שמם", האי קרא נמי איכא למימר דאתי להא דיש לכנות להם שם גנאי. וכתבו התוס' לקמן דאף בגוונא דנעבד לא אחר הקדשו, בגוונא דהם קדשים קלים דבידו לאוסרם, הוא הדין דאסורין ובפרק יוצא דופן ילפינן לה מקרא.
- (3) נוגח בעדים נאסר להדיוט מאחר שנגמר דינו. אבל לשמים אסור אף בלא שנגמר דינו, וילפינן לה מדכתיב "ומן הצאן". וליכא למילף מינה לרובע, דשאני נוגח דמשלם כופר. ומאיך ליכא למילף לנוגח מרובע, דשאני רובע דעשה בו אונס כרצון.
- (4) איכא פסול דזקן חולה ומזוהם, והיינו המוציא זיעה ומסריח. וילפינן להו או מדכתיב "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן", והיינו למאן דאמר דילפינן מוקצה רובע ונעבד מדכתיב "כי משחתם בהם מום בס". ולמאן דילף למוקצה רובע ונעבד מהנך קראי, סבר דזקן חולה ומזוהם ילפינן מדכתיב בסיפא "מן הצאן מן הכבשים ומן העיזים".
- ג. (1) בהמת מוקצה היינו דהקצה לתקרובת עבודת כוכבים. ודעת ריש לקיש לפירוש קמא ברש"י דבעינן דווקא שיקצוהו שבע שנים, והיינו דכתיב גבי גדעון דנאמר לו לקחת את הפר שבע שנים אשר לאביו ולהקריבו. אבל רבא פליג משום דהתם חידוש הוא ומחידוש לא ילפינן. ולפירוש קמא ברש"י איכא עוד תנאי להיות מוקצה ונחלקו בו רבי יצחק ורבי יוחנן, דלרבי יצחק בעינן דיעבדו בו עבודה לצורך העבודה זרה או הכומרים, ולרבי יוחנן בעינן דימסרוהו לכומרים והוסיף ביהא דאף בעינן דיאכילוהו כרשני עבודת כוכבים, וכן תני תנא קמיה דרבי יוחנן. ודינה להאסר לגבי המזבח וילפינן לה מדכתיב "מן הצאן", או מדכתיב "כי משחתם בהם מום בס". או מדכתיב "תשמרו לי להקריב" ולא המשומר לאדון אחר. [ועיין בהגהות הגר"א]. ולפירוש בתרא ברש"י יש אופנים להתיר, לריש לקיש בגוונא דכבר עברו שבע שנים משהקצוהו, ולרביא ליכא ראייה מהתם להתיר דהתם חידוש. וכן לרבי יצחק יש אופן להתיר אם עשה מלאכה לצורך הכומרים דעתה תו לא יקריבוהו, ולרבי יוחנן היכא דמסרוהו לאכילת הכומרים והאכילוהו כרשני עבודת כוכבים, תו לא יקריבוהו ושרי.
- (2) מוקצה ונעבד מותרים להדיוט, ומסקינן דהוא משום דאם היו אסורים הא לא בעינן קרא לגבוה דתיפוק ליה מדכתיב "ממשקה ישראל". וביארו התוס' דוודאי דמסברא הוי שרי, אלא דלבתר דקרא כתיב לאסור בקדשים הוי אמינא דהוא הדין בהדיוט, ולהא אמרינן דאי איתא דבהדיוט אסור, טפי הוי ליה למיכתב איסורא גבי הדיוט ומינה נילף לגבוה.
- (3) טריפה אסורה וילפינן לה מדכתיב למטה "מן הבקר". ומסקינן דהאי ילפותא איצטריך להיכא דהקדישה ונטרפה לאחר ההקדש, דאילו לנטרפה מעיקרא, אם נטרפה מלידה הרי ילפה ממשקה ישראל, דהתם מבואר דכל דהיה אסור מעיקרו לישראל הרי אסור אף לגבוה. ואם נטרפה לאחר לידתה קודם הקדשה, הרי ילפינן מדכתיב "אשר תעבור" פרט לזו שאינה עוברת.
- (4) למסקנת הגמ' כל היכא דכך היא לוקחת, אפילו היכא דהוא התנה עמה על פחות, אם בשעת הביאה נתן לה כפי שכרה, שפיר הוי אתנן ולא אמרינן דמתנה בעלמא יהיב לה. ועיין הגהות הגר"א.
- ד. (1) אם נתן לה במתנה גמורה קודם הביאה, אינו אסור לקרבן משום דהוי מתנה בעלמא ולא שם אתנן עלה. ואם אמר לה דתקנה רק בשעת הביאה, כל דבשעת הביאה האתנן עדיין קיים, הרי נאסר הוא משום לקרבן. ואם נתן לה והתנה עמה שתקנה רק בשעת הביאה, אבל אם תצטרך לו קודם הביאה יכולה ליטלו אף קודם, בהא אמרינן דאם הקריבתו כבר אינו אתנן, דהא אינו קיים בשעת הביאה ואין שם אתנן חל עליה, ועוד, דהרי בכהאי גוונא קנתה כבר קודם הביאה. ואם רק הקדישתו ועדיין הוא בעין, איכא ספיקא בגמ' אי מהני לקרבן, או דכיון דקיים הוא בשעת הביאה, שם אתנן חל עליה.
- (2) הנותן אתנן לאחר הביאה, מסקינן דאם התנה עמה על טלה מסוים, והניחה כבר בחצרה ועשאו אפותיקי דאם לא יתן לה מה שהתחייב לה הרי הטלה יהיה שלה, הרי חשיב אתנן. וכתבו התוס' דהוא הדין אם הקנה לה בקנין סודר דלכשתבעל לו הרי הוא שלה, נמי הוי אתנן. וכן בזונה כותית אם התנה עמה שבשעת הביאה תקנה את האתנן, דהרי קונה היא בכסף ובשוה כסף ולא בעיא משיכה. אבל אם אמר לה טלה סתם, כל שנתנו רק לאחר הביאה, לא הוי אתנן.
- (3) אתנן הזכר נמי אסור דהא נמי הוי תועבה. אבל אתנן הזוה"ש שרי, או מדכתיב "אתנן זונה" ודרשינן ולא זונה. או מדכתיב "ובתיתך אתנן ואתנן לא ניתן לך ותהי להיפרך", וחזינן דדרך אתנן דהבועל נותן לזונה. ואתנן אשתו נדה לדעת רב לא הוי אתנן משום דכתיב "זונה" ונדה לאו זונה היא. ולדעת לוי כיון דכתיב תועבה, כל דכתיב בפרשת עריות דכתיב בה תועבה הוי בכלל, ונדה הא נמי כתיבה התם.
- (4) כתיב באתנן "בית ה' אלוקיך", ודעת רבי אלעזר דאתי למעט פרה אדומה דאינה באה בית ה'. ולדעת חכמים האי קרא לרבויה אתי, לאסור הריקועין. והיינו כמאן דאמר דאסור לבנות מאבני אתנן אף אחורי בית הכפורת.

ה. (1) לדעת אב"י "זונה" היא רק אותה שאין לו בה תפיסת קידושין, והיינו כל החייבי כריתות עליו, ולדעת רבי עקיבא אף חייבי לאוין. וכן זונה כותית דלא תפסי בה קידושין. והיינו משום דילפינן תועבה תועבה מפרשת עריות דהתם בחייבי כריתות דלא תפסי קידושין איירי. ואמרינן בגמ' בלישנא אחת דלדעת רבי אליעזר דסבר דכל ביאה שאינה לשם אשות אף דאין בה לאו נמי הוי זונה לענין כהן, הוא הדין דיחמיר לענין אתנן דחשיב אתנן. ודעת רבא, דלא בעינן דלא תפסי בה קידושין, אלא כל דהיא זונה כבר, כגון דמופקרת לזנות או דנבלעה פעם לחייב כריתות, חשיבה זונה, דילפינן לזונה ישראלית מזונה כותית. ולענין להלקות כהן עליה, לדעת אב"י דווקא ישראלית נחשבת עליו זונה דהא כתיב "ולא יחלל זרעו" לאפוקי זונה כותית דאין זרעו מתייחס אחרי. ולדעת רבא ילפינן כותית מישראלית. ולדעת רבי אליעזר כל ביאה שאינה לשם אשות איכא מלקות. ומאי דקתני בברייתא אלמנה לכהן גדול, או דהאי ברייתא כרבי אליעזר אתיא דלא בעינן כלל תפיסת קידושין, ואיכא רבותא באלמנה דאפילו דיש לו אף שם אלמנה לכהן גדול, אפילו הכי הוי אתנן, ולא ילפינן בנין אב לומר דרק אותה שהיא רק זונה הוי אתנן. או דקאי כרבי עקיבא דחייבי לאוין נמי לא תפסי בה קידושין. ולדעת רבא יתבאר להלן.

(2) אמרינן בגמ' דלדעת רבא הא דקאמרה הברייתא על אתנן זונה כגון אלמנה לכהן גדול, ללמד אתי דכי היכי דאין מלקים אלא אם מתרים תחילה, הוא הדין אין האתנן חשיב אתנן אלא אם יאמר תחילה דנותן לשם אתנן. אמנם אמרינן בגמ' דהני מילי בסתמא, אבל בזונה מעיקרא לא צריך לומר. וביאר רש"י, דאם היא כבר זונה מעיקרא כגון שנבעלה לחייבי כריתות, אין צריך לומר לה דהוא אתנן. אבל אם רק עתה נעשית זונה, צריך לומר לה. והתוס' ביארו, דאם בביאה זו נעשית זונה לעלמא, אין צריך לומר לה, ומשכחת לה או בחייב כריתות או לרבי אליעזר בכל ביאה שלא לשם אשות. אבל אם היא כבר זונה מעיקרא אבל בביאה זו אינה ראויה להעשות זונה, הרי צריך לומר לה.

(3) מסקינן דאיירי בעבד עברי דאין לו אשה ובנים, דרבי סבר דאפילו הכי רבו נותן לו שפחה כנענית, ולהכי לא חשיבא ביאת זנות ואין בה אתנן. ולרבנן אין רבו מוסר לו שפחה כנענית, וחשיבא ביאת זנות והוי אתנן.

(4) מחירי כלב היינו חליפי כלב, דכן הוא לשון "מחיר" כדכתיב "תמכר עמך בלא הון ולא ריבת במחירים". ועל כרחך דלהכי כוונת התורה ואין כוונת התורה לאתנן, דאי כוונת התורה לאתנן, אמאי לא קאמרה לא תביא אתנן זונה וכלב.

(5) באופן שהטלאים שכנגד הכלב שוים ממש למחיר הכלב, הרי רק אחד מהן הוא מחיר. וכתבו התוס' דלמאן דאמר יש ברירא, מועיל לברר אחד ולומר דהוא המחיר והשאר מותרין. אבל אם הכלב שוה יותר ממחיר טלה אחד, הרי אמרינן דבכולם יש ממחיר הכלב וכולם אסורין. וכתבו התוס' דליכא למילף מינה לכל תערובת איסור היכא דהאיסור ניכר מעיקרא. אבל כל דהאיסור לא ניכר מעיקרא אלא נולד בתערובת, שפיר מהני ברירא וכבסוגיין.

ו. (1) לדעת רש"י שאלת רבא על עיקר דינא דאתנן כלב שרי. ופשט לו מהא דלא אשיתמיט בשום דוכתי לכתוב "אתנן כלב". וכן מדתני בברייתא דאתנן כלב מותר מדכתיב גם שניהם דרק שנים אסורים ולא ארבע. וביאר רש"י דפשט לו מברייתא דפירשה להדיא, אמנם סיים דיגמוגם הוא דאותו הדין היה יכול להביא מן המשנה. והתוס' ביארו דשאלתו היתה בגוונא דיתן לזונה אתנן כדי שתבעל לבלב, דהכא הרי האשה מקבלת את האתנן, ובהא הוי אמינא דהוי אתנן. וילפינן לה מדלא אשיתמיט בשום דוכתי לכתוב אתנן כלב. וכן מוכח מהברייתא דדרכה לפרש יותר ולא פירשה הדין בכדאי גוונא.

(2) המקדש אשה בפרש שור הנסקל קידושיה קידושין, משום דאינו חלק מגוף השור. ועוד, הא קרא כתיב "ולא יאכל את בשרו" בשרו אסור ולא פירשו. אבל בפרש עבודה זרה אינה מקודשת, משום דניחא לו בנפחיה ואף הפרש הוא חלק מן העבודה זרה. ועוד, דהא כתיב "והיית חרם כמוהו" דכל שאתה מהיה ממנו הרי הוא בכלל האיסור.

(3) היתה מעוברת בשעת הקצאתה או בשעה שנעבדה, לחד לישנא דרבא בגמ' אינה נאסרת משום דלא התכוון לעבוד ולהקצות אלא את אמה. וללישנא בתרא דרבא בגמ' אמרינן דניחא ליה בנפחיה ואף היא חלק מן המוקצה ונעבד. ולענין נוגחת ונרבעת, כולי עלמא מודו דאף ולדה אסור משום דאף הוא נרבע ונגח. ולהלן בגמ' מציינו דרב נחמן פליג ארבא בהא מילתא, וסבר דהוא פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן אי עובר ירך אמו אי לאו, דרבי אליעזר סבר דעובר ירך אמו ונאסר, ורבנן סברי דאינו ירך אמו ושרי. ובוולד אתנן, כולי עלמא מודו דשרי דהא כתיב "הם" ודרשינן ולא ולדותיהן. ואם היתה ריקנית ואחר כך נתעברה, לדעת רב נחמן כולי עלמא מודו דשרי משום דזה וזה גורם שרי. ולדעת רבא הוא פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן אי זה וזה גורם שרי או אסור. נויש עוד לישנא בגמ' דחילקו בזמן ההקדש, דלדעת רב נחמן נחלקו רבי אליעזר ורבנן היכא דהקדיש לאחר הפסול האם בויא מילתא או לאו, אבל קודם כולי עלמא מודו דאין בויא. ולרבא, אדרבה נחלקו דווקא קודם, אבל לאחר ההקדש כולי עלמא מודו דאיכא בויא.

(4) לדעת בית שמאי אף החיטים נאסרים, והיינן דכתיב "גם" שניהם. ולדעת בית הלל, אף להו ממעטינן מדכתיב "שניהם". וכתבו התוס' דמכל מקום המשתחוה לקמה אין החיטים נאסרים, משום דכוונתו להשתחוות למה שלפניו. אבל בזונה שפיר איכא למימר דדעתה איעלויה דלקמיה ודעתה אף על החטים.

ז. (1) איכא פלוגתא אי טריפה מתעברת ויולדת או לאו. ולמאן דאמר טריפה אינה מתעברת, משכחת לה רק בגוונא דהתעברה ונטרפה לאחר העיבור. ונחלקו רבי אליעזר ורבנן בדינו, דרבנן התיירוהו למזבח משום דעובר לאו ירך אמו, ורבי אליעזר אסור משום דעובר ירך אמו וחשיב דאף הוא נטרף. ולמאן דאמר טריפה יולדת, איכא למימר דהתעברה אף לאחר הטריפה ותליא בפלוגתא אי זה וזה גורם אסור או שרי. וכתבו התוס' דאף אי נימא בעלמא עובר ירך אמו, אכתי אינו ראייה לטריפה, דאיכא למימר דכיון דלעובר יש חיות ובריאות דעצמו, אינו נטרף אגב אמו. ודעת רש"י דלהדיוס כולי עלמא מודו דשרי משום דלאו מגופא רבי. והתוס' הוכיחו מסוגיא בחולין דאף להדיוס יש לאוסרה למאן דאסר לגבוה.

(2) לענין רקב הבא מן המת כתבו התוס' דכולי עלמא מודו דמטמא, ולענין רימה לדעת רבנן אינו מטמא, ולדעת רבי אליעזר הוא מטמא. ובסוגיין מבואר שהשיעור הוא במלא תרווד, והתוס' הביאו ממקום אחר דהשיעור הוא בכזית, וחילקו בין בא מאדם חי לבא מאדם מת. וכתב רש"י במסקנת דבריו, דהאי דינא איתא אף בבא מאדם חי אף קודם שמת. ונחלקו אב"י ורבא אי יש ללמוד מהתם לענין ביצת אפרוח טריפה, דדעת רבא דמהא דאיפליגו רק ברימה משמע דאילו בביצה דמעורה היא באמה, וכן כולה גדלה במעי אמה ואינה גדלה לאחר יציאתה, כולי עלמא מודו דאסורה ואף האפרוח הבא ממנה אסור. ודעת אב"י, דאדרבה דווקא ברימה נחלקו משום דאדם אף בחייו נקרא רימה, אבל בביצה יש להתיר דהאי יש לומר דהאפרוח בא לאחר שהביצה כבר נטרחה. ומסקינן דהאפרוח שרי כמבואר להדיא בברייתא.

(3) אם כל ימיה אכלה שיעור שיכולה לחיות מן האיסור בלא אוכל אחר, הרי יש לאוסרה. וכתבו התוס' דלפום ריהטא אף להדיוס אסורה.

4) במתניתין מבואר דאין פודין אותן, דהא אין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים דהא כתיב "ואכלת" ודרשינן ולא לכלבך. אמנם איכא מאן דאמר דמשעת זביחה יש לו היתר בהן, ושרי להאכיל אף לכלבים.

ח. 1) קדשי מזבח עושין תמורה אבל לא קדשי בדק הבית, דהא איכא מיעוטא (או מדכתיב קרבן או ממעשר בהמה). וכן רק בקדשי מזבח חייבים בפיגול נותר וטמא, דילפינן מכלל פרט דשלמים לומר דרק קדשי מזבח חייבים בפיגול נותר וטמא [והוסיפו התוס' דהאי קרא גבי טומאה כתיב וילפינן חילול חילול לנותר ועון עון לפיגול]. וכן ולדן וחלבן אסור לאחר פדיון בגונא דהתעברו לאחר המום ונולדו לאחר הפדיון, אבל קדשי בדק הבית שפיר נפדין. וכן אין נותנים מהן לאומנין, אבל בקדשי בדק הבית נותנין כדלקמן.

2) דרשינן דנותנים לאומנים שוכן מקדשי בדק הבית. וביארו התוס' דאי לאו קרא הוי אמינא דאין קונים בקדשי בדק הבית אלא עצים ואבנים הראויים בעצמן להקדש, והשכר יהיה ממועות שהתנדבו להדיא לצורך כך.

3) רבי יוחנן ביאר דקאי אף על המקדיש בהמות, ועל כרחך דמתניתין כרבי אליעזר ולא כרבי יהושע, דהא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע במקדיש נכסיו, דדעת רבי יהושע דהזכרים יקרבו בעצמן עולות, והנקבות ימכרו לצורך זבחי שלמים והמעות יפלו לעולה, ושאר נכסים לבדק הבית, אבל רבי אליעזר סבר דאף דהזכרים עצמן יקרבו עולה, מכל מקום המעות יפלו לבדק הבית משום דסתם המקדיש כוונתו לבדק הבית. ולדעת רב אדא, כולי עלמא מודו דסתם הקדש למזבח, ונחלקו רק לענין האם אדם חולק את הקדשו, ומתניתין לכאורה איירי דווקא בשאר נכסים.

4) לדעת רבי יוחנן, לרבי יהושע הזכרים יקרבו עולות, והנקבות ימכרו לצורכי שלמים ודמיהם יפלו לעולות, דאין לומר דכוונתו להקריבן שלמים בעצמן, דהא הקדיש סתם ושלמים הרי יש חלק אף לבעלים. ולדעת רבי אליעזר הכל ימכר והדמים לבדק הבית. ולדעת רב אדא, היכא דכולם זכרים כולי עלמא מודו דהכל יקרבו עולה. והיכא דיש זכרים ונקבות, ללישנא קמא לדעת רבי אליעזר הכל ימכר והדמים יפלו לבדק הבית משום דאין אדם חולק את נדרו, ולרבי יהושע אדם חולק את נדרו. וללישנא בתרא כיון דהקדיש רק בהמות כולי עלמא מודו דהזכרים יקרבו עולות, והנקבות ימכרו לצורך שלמים והדמים יפלו לעולה.

5) שיפוי עצים שהוקדשו לבדק הבית יש בהם מעילה. וכתבו התוס' דהיכא דהגובר קנה עצים אין מעילה בשיפוי. וכן קדשי מזבח אין מעילה בשיפוי, והיינו גבי גיזוי עצים דהמערכה. וגידולי הקדש כגון חלב וביצים, בקדשי בדק הבית יש מעילה ובקדשי מזבח אין מעילה. ובגידולי מזבח הראויים למזבח, ולרש"י היינו וולדות ולתוס' היינו דם, הוא פלוגתא אי יש בו מעילה אי לאו.

ט. 1) הקדש עילוי היינו הטובת הנאה שיש לו בהקדש, ונקרא כן מלשון "מעלין בדמים". ואם הוא הקדש דחייב באחריותו הרי הטובת הנאה היא כנגד כל דמיו, דהא על ידו נפטר מחיוב האחריות. ואם הוא נדבה לדעת רש"י הטובת הנאה היא כמה יתן בעדו כדי שיביאו לכן בתו כהן להקריבו, והתוס' הוסיפו דהיינו במשמר דבן בתו משמש. ולדעת התוס' הוא כמה יתן בעד קרבן להביאו דורון אף דאינו חייב. ואפשר להחילו על קדשי מזבח ולא על קדשי בדק הבית, ולרש"י הוא משום דאין בהו טובת הנאה, והתוס' כתבו דיש טובת הנאה, אלא דכיון דאין בו לבעלים טפי משאר אינשי, להכי אינו יכול להתפיס בו, ולא דמי לקדשי מזבח דהא יש לו זכות לפדותו טפי משאר אינשי. וכן חרמי כהנים אינו יכול להקדישם הקדש עילוי, דהא אין לו בהם כלום. וכתב רש"י דלמאן דאמר חרמי מטלטלין נותן לכל כהן שירצה, שפיר יש לו טובת הנאה ויכול להקדיש הקדש עילוי. והתוס' כתבו דאי תפס כהן, אינו יכול להקדישו כבר.

2) מבואר במתניתין דיכול אף בלשון חרם. ולמאן דאמר סתם חרמים לכהנים, הוא הדין דיתן הטובת הנאה לכהנים, דהכי מבואר להדיא בברייתא. אלא דרב הונא סבר מעיקרא דאינו לכהנים, דדרש לקרא "כל חרם קדש קדשים לה" דהמחרים קדש קדשים הרי הוא לה'. והתוס' ביארו דרק חרם לה' חל אף על קדשי קדשים. אמנם דחו לדרשתו מדכתיב "כל".

י. 1) לדעת רש"י עולא סבר דהקדש עילוי חל רק לענין דהגוברין נחשבים בעלים דצריכים לעמוד על הקרבן, וכל שכן דבחרמי כהנים הכי סבירי ליה, דהא מבואר בסוגיין דאפילו רב הונא דפליג בחרמי כהנים מודה בקדשי בדק הבית. אלא דמדרבנן יש לו ליתן דמיהם לבדק הבית או לכהנים. ולדעת התוס' עולא סבר דאי יקדיש לבדק הבית הקדשו יחול לענין שחייב ליתן דמי העילוי לבדק הבית כדין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, אבל ודאי דאינו חל על עצם העולה דהאי אינו שלו להחיל עליה קדושות. ובחרמי כהנים, דלא מהני ביה אמירה, מדאורייתא לאו מידי הוא, אלא רבנן תיקנו דיחול ויתן לכהנים דמי העילוי.

2) עולה ילפינן מדכתיב "כי תמעול מעל בה" והיינו קדשים המיוחדים לה'. ולדעת רבי אף ילפינן מינה חטאות ואשמות. ולדעת רב ינאי חטאות ואשמות לאו מיוחדין לה' נינהו, וילפינן לה מדכתיב "כל חלב", ולדעת רבי אתי רק לקדשים קלים. והובא בסוגיין להוכיח דאף מה דכתיב ביה "קדשי קדשים" אינו ראייה על מעילה, ולהכי בחרמי כהנים לא סגי דכתיב קודש קדשים, [והתוס' בביאור אחד כתבו דלא כתיב קדש קדשים על חרמי כהנים, אלא כתיב קדש], ובעינן קרא דלה'.

3) מבואר בברייתא דאיכא תרי מעילות, אחד משום קדשי מזבח ואחד משום קדשי בדק הבית, ודעת עולא דרק מדרבנן איכא משום קדשי בדק הבית. ומסקינן דראוי למעול תרי אבל באמת ליכא תרי. והוסיפו התוס', דאף דבעלמא מצינו מעילה מדרבנן, היינו היכא דלא בדילי מיניה, אבל הכא דכבר בדילי מיניה משום מעילה דאורייתא, אין טעם לתקן אף מעילה מדרבנן.

יא. 1) לדעת תנא קמא מבואר בסוגיין דימותו משום דבעינן העמדה והערכה, ועתה שמתו הרי אינם בני העמדה והערכה. ולדעת רבי שמעון קדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה. [ובקדשי בדק הבית לכולי עלמא פודין אפילו להאכיל לכלבים, ולהכי אף אם מתו יפדו]. ומסקינן בגמ' דאין נפקא מינה בקדשי בדק הבית אי קדם מומן להקדישן אי לאו, משום דהקדש בדק הבית חל אף על עצים ואבנים.

2) לדעת רבי יוחנן דבריו קאי בין אקדשי מזבח ובין אקדשי בדק הבית דבכולהו בעינן העמדה והערכה, וכל דמת הרי אינו בהעמדה והערכה ויקבר. ולדעת ריש לקיש, דברי תנא קמא קאי רק אקדשי בדק הבית דבהא פליג רבי שמעון, אבל בקדשי מזבח, סבירא ליה לתנא קמא דלא היו בכלל העמדה והערכה ואף אם מתו יפדו. ואמרינן דלכאורה פשטא דמתניתין משמע כרבי יוחנן, דהא לריש לקיש לא הוצרך רבי שמעון לפרש דפליג אקדשי בדק הבית דהא בהא איירי. אמנם ריש לקיש סבר דרבי שמעון לא ידע בהאי קדשים אמרו רבנן דימותו. וכתבו התוס' דאין להוכיח מהא דקתני ברישא דמתניתין אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית, דהא גבי הקדש עילוי דכתיב מקמיה דמתו, נמי קאי רק אחדא דהיינו קדשי מזבח ולא אף אקדשי בדק הבית. אמנם מסתם ספרא דסתם ספרא רבי יהודה היא בר פלוגתיה דרבי שמעון יש להוכיח, דהא מבואר בספרא דהקרא דכתיב ביה העמדה והערכה בקדשי מזבח משתעי דנפל בהו מום קבוע דאינו ראוי לקרבן. ואמרינן בסוגיין, דאף רבי יוחנן מודה דהיכא דנפל בו מום קודם הקדשו, ודאי דאף רבנן מודים דלא בעינן העמדה והערכה, וממעטינן לה מ"אותה" דכתיב בהעמדה והערכה. ודעת לוי, דאין נפקא מינה ולעולם לא מהני בלא העמדה והערכה.

